

	ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ	Број:
		10/2-39
	ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ	Датум:
		06.07.2016.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Др Милош Ђорђевић, доцент
2. Др Ема Миљковић, ред. проф.
3. Др Славиша Недељковић, ванр. проф.

2. Одлука Већа департмана за историју број 10/9-81 од 15.01.2016.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме:

___ Душан (Станислав) Ђорђевић ___

2. Година уписа на мастер академске студије

2014/2015.

3. Назив студијског програма

Мастер академске студије историје

III НАСЛОВ – МАСТЕР РАДА:

Милешева, Соколовићи и обнова патријаршије

IV ПРЕГЛЕД - МАСТЕР РАДА:

Увод(1-3); Политичке прилике у Османском царству у 16. веку (4-6); Положај српске цркве у Османском царству до 1557. године (7-24); Пећка патријаршија после 1463. године (8-12); Буна Павла Смедеревца (13-15); Цркве и манастири под османском влашћу (16-24); Обнова Пећке патријаршије (25-37); Манастир Милешева и обнова патријаршије (26-31); Улога Мехмеда Соколовића у обнови Патријаршије (32-37); Макарије, патријарх српски (38-51); Пећка Патријаршија после Макарија (52-57); Речник турцизама и мање познатих термина(58); Закључак (59-61); Објављени извори (62-63); Литература (63-65).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА - МАСТЕР РАДА:

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У уводу кандидат Душан Ђорђевић даје општи приказ историје српске цркве и скреће пажњу на најзначајније радове који се баве односима ислама и хришћанства, као и на дела која су битна за разумевање проблематике опстанка српске цркве под османском влашћу. Наводећи дела Радована Самарџића, Мирка Мирковића, Радмиле Тричковић, Бранислава Ђурђева и осталих, кандидат је истакао историографску вредност досадашњих резултата. На крају уводног дела објашњава се положај српске цркве након османских освајања и наглашава њен значај као институције српског народа у периоду османске владавине која је снажно утемељена у својој традицији.

Прво поглавље представља приказ Османског царства као силе која доживљава узлет у 16. веку и прераста у универзално царство које се распростире на три континента. Кроз анализу владања Сулејмана Законодавца, наведени су кључни аспекти живота Срба у Османском царству и функционисање тимарског система.

У другом поглављу кандидат се бави положајем српске цркве од времена патријарха Арсенија II до обнове Пећке патријаршије 1557. године. Објашњава се положај и судбина Пећке патријаршије кроз приказ закључака до којих је дошла домаћа историографија. Осврћући се на најважнији догађај у том периоду, буну смедеревског епископа Павла, кандидат објашњава узроке и последице сукоба охридске и српске цркве око јурисдикције над епархијама. У поднаслову о статусу и стању српских цркава и манастира под османском

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/2-39

Датум:

06. 07. 2016.

влашћу, кандидат је навео најпре законске акте који регулишу односе хришћана и муслимана, уз ограду да је на однос ипак пресудно утицала политичка ситуација у Османском царству. Даље се наводи да су цркве и манастири били уништавани, претварани у џамије или поправљани уз помоћ ктитора. Такође, наведене су и штампарије које су радиле при манастирима или су штампале богослужбене књиге.

У поглављу о процесу обнове Пећке патријаршије наводе се најзначајнији услови који су омогућили обнову. Најпре манастир Милешева, чију је улогу кандидат представио као веома важну због његовог богатства и као седишта херцеговачке митрополије. Такође, наведено је да се Милешева издвајала као књижевни центар у време османске власти, затим као коначиште за многобројне трговце, нарочито Дубровчане. Велики број списа о манастиру Милешеви које су оставили страни путописци и трговци представљен је такође у овом подпоглављу.

Улогу Мехмед паше Соколовића у обнови Пећке патријаршије кандидат је представио у наредном подпоглављу, указујући најпре на познате чињенице о Баји Соколовићу и процесу девширме. Сам напредак у османској војној служби Соколовића надограђен је представком о његовој личности, за кога се наводи да се након проверавања није приклонио верској искључивости и мистицизму. Даље се наводи његова улога као везира у обнови Патријаршије и обрађује питање родбинских односа са Макаријем Соколовићем, првим српским патријархом након обнове.

У поглављу о Макарију Соколовићу кандидат указује на његово деловање у организацији српске цркве, оснивање нових епархија и притом се јурисдикција патријаршије приказује на карти. Битан део овог поглавља односи се на повластице које је Макарије добио бератом о постављењу за патријарха, као и о поновно успостављање принципа саборности у српској цркви. Такође, наводе се и обавезе које је поглавар имао према Порти, пре свих давања која су била прописана бератом: пешкеш и кесим. Кандидат се у овом поглављу бавио и процесом познатим као „продаја црква и манастира“ у време владавине султана Селима II.

У последњем поглављу кандидат обрађује историју Пећке патријаршије након смрти патријарха Макарија Соколовића. Све до последње деценије 16. века српски патријарси из

породице Соколовић водили су политику цркве какву је успоставио Макарије,ослањајући се на централну власт у царству. Дат је преглед познатих чињеница из живота осталих патријарха из породице Соколовић.

Након речника турцизама и мање познатих речи, кандидат у закључку наводи политику српских патријарха у којима је истиче жеља за распрострањањем духовне власти над целокупним српским народом. Не ограничавајући се на „немањићко језгро“ предано су радили да се власт Пећке патријаршије прошири преко граница Саве и Дунава и да чврсто заузму позиције према римокатоличкој Европи.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Својим мастер радом кандидат Душан Ђорђевић показао је добро разумевање теме коју је проучавао, успевши притом да уради све важне аспекте истраживања, гледано из перспективе постављеног циља приликом пријаве теме мастер рада. Његов рад пружа целовиту слику процеса опстанка српске цркве од времена пада Деспотовине 1459. године, преко обнове Пећке патријаршије, до последњег патријарха из породице Соколовић крајем 16. века. Посебним нагласком на улоге које су Мехмед Соколовић и манастир Милешева имали у обнови Пећке патријаршије обједињен је политички, дипломатски и духовни аспект. Истраживање је обављено савесно, структура рада је добра и јасно конципирана. Важне појаве и процеси су у раду добро објашњени, јасни и разумљиви.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Кандидат Душан Ђорђевић одабрао је тему којом је могао да покаже да је овладао потребним методолошким знањима. Његови закључци су исправни и утемељени на објављеној грађи и постојећој литератури. Рад садржи неопходни научни и критички апарат. Нема релевантних недостатака који би утицали на квалитет рада. Комисија ће евентуалне примедбе саопштити кандидату на усменој одбрани мастер рада.

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

ДА СЕ МАСТЕР РАД КАНДИДАТА ДУШАНА ЂОРЂЕВИЋА МИЛЕШЕВА, СОКОЛОВИЋИ И ОБНОВА ПАТРИЈАРШИЈЕ ПРИХВАТИ И КАНДИДАТ ПОЗОВЕ НА УСМЕНУ ОДБРАНУ.

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/2-39

Датум:

06. 07. 2016.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Милош Ђорђевић, доцент

Др Ема Миљковић, ред. проф.

Др Славиша Недељковић, ванр. проф.